

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania D. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Radomiu

o prawo do renty socjalnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 października 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 664/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża odwołującego się kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 664/19, Sąd Apelacyjny w Lublinie – w sprawie z odwołania D. N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Radomiu – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt VI U 657/17, oddalającego odwołanie D. N. od decyzji organu rentowego z dnia 13 czerwca 2017 r., w której ZUS Oddział w Radomiu odmówił D. N. prawa do renty socjalnej, ponieważ lekarz orzecznik ZUS oraz komisja lekarska ZUS stwierdzili, że nie jest on osobą całkowicie niezdolną do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a także istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje zagadnienie dotyczące oceny przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie dotyczącym całkowitej niezdolności do pracy, w kontekście możliwości wykonywania pracy umysłowej przez osoby nieposiadające odpowiedniego wykształcenia czy kwalifikacji oraz tego, jaki wpływ na ustalenie ewentualnej niezdolności do wykonywania pracy umysłowej mają mieć opinie biegłych. Kluczowym wydaje się także być rozstrzygnięcie przez Sąd, w jakim stopniu niepełnosprawność (i jej charakter) osoby, której dotyczy wniosek o przyznanie prawa do renty socjalnej czasowej ma mieć wpływ na orzeczenie ewentualnej niezdolności do pracy umysłowej.

Wskazano, że sygnalizowany problem prowadzi do występowania w judykaturze sądów rozbieżności. Dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni przepisów związanych z ustalaniem niezdolności do pracy (zwłaszcza niezdolności do pracy umysłowej) osób młodych, bez wykształcenia i kwalifikacji pozwoli na wyeliminowanie występujących w orzecznictwie sądów rozbieżności.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. wydanie postanowienia o nie przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania; 2. w przypadku przyjęcia skargi przez Sąd do rozpoznania – o jej oddalenie; 3. zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa w postępowaniu kasacyjnym zgodnie z obowiązującymi normami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i

abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że

występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Przed wszystkim zasadniczą wadliwość uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania polega na tym, że skarżący nie wskazuje w sposób jednoznaczny przepisów prawa, z którymi wiązałby występowanie postulowanych przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Poza powołaniem się na przepis art. 13 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w uzasadnieniu wniosku nie przedstawiono przepisów określających prawo do spornego w sprawie świadczenia – przepisów prawa materialnego określonych szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego skargą wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie. W uzasadnieniu wniosku brakuje odpowiedniej argumentacji jurystycznej wykazującej, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie wykazano przyczyny przyjęcia skargi z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skarżący nie wskazał żadnego przepisu prawa określającego postulowaną potrzebę wykładni. O rozbieżności w orzecznictwie sądowym nie przekonuje powołanie się na wskazany w uzasadnieniu wniosku wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu. Brakuje odpowiedniego wyводу wykazującego rozbieżności interpretacyjne

przepisów prawa z uwzględnieniem odmienności stanów faktycznych spraw, w których zapadł wskazany wyrok, a wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżony niniejszą skargą kasacyjną.

Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przedstawił, że kwestią sporną w sprawie było ustalenie spełnienia przez D. N. przesłanek do nabycia prawa do renty socjalnej. Ustalenie, że odwołujący się jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, przy spełnieniu kolejnych przesłanek określonych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. 2020 r., poz. 1300 ze zm.) dawałoby podstawy do przyznania mu prawa do żądanego świadczenia.

Sąd drugiej instancji w pełni podzielił wydane w toku postępowania apelacyjnego opinie biegłych: lekarza okulisty dr n. med. K.K., lekarza psychiatry J.U. oraz psychologa klinicznego N. W. Opinie te zostały wydane przez biegłych posiadających wieloletnie doświadczenie w leczeniu schorzeń w zakresie ich specjalności medycznych. Wnioski opinii wydanych przez tych biegłych są stanowcze, jednoznaczne, szczegółowe, logiczne i przekonująco uzasadnione. Opinie te należy ocenić również jako rzetelne, bowiem zostały one oparte na wynikach przeprowadzonych badań bezpośrednich wnioskodawcy oraz na wynikach analizy dostępnej dokumentacji medycznej pochodzącej z okresu poprzedzającego wydanie zaskarżonej decyzji. Opinie te są zgodne z opiniami biegłych lekarzy: chirurga-ortopedy P. G., neurochirurga A.M., ortopedy M.G., neurochirurga J.O. oraz neurologa M.D., wydanymi w postępowaniu przed Sądem I instancji. Ocena tych opinii dokonana przez Sąd Okręgowy nie nasuwa żadnych zastrzeżeń. Opinie powołanych wyżej biegłych lekarzy stanowią niewątpliwie miarodajne dowody w sprawie niniejszej. Prawidłowo Sąd I instancji nie podzielił opinii biegłego lekarza neurologa B.K. jako odosobnionej, pozostającej w sprzeczności z opiniami pozostałych biegłych, a w szczególności z opinią biegłego lekarza neurologa M.D. oraz z opiniami biegłych lekarzy neurochirurgów A.M. i J.O.

Według Sądu drugiej instancji wynik postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji oraz przez Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazuje na to, że D. N. nie jest całkowicie niezdolny do pracy, co sprawia, że nie spełnił koniecznego warunku prawa do renty socjalnej, określonego w art. 4 ust. 1

ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w związku z art. 12 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.) i tym samym nie mógł nabyć prawa do renty socjalnej.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.

[SOP]

[ms]